

DIDAKTIKA VÝTVARNÉ VÝCHOVY 1

KVV/7046

Mgr. MgA. Dagmar Myšáková, Ph.D.

dagmar.mysakova@kaveka.cz, dagmar.mysakova@ujep.cz

Způsob zakončení: zápočet

Cíle předmětu (anotace):

Obsahem předmětu je zprostředkování profesních kompetencí učitele, které souvisí s plánováním výuky a s přípravou na školní vyučování. Studenti/studentky jsou seznamováni se systémem metod výuky výtvarné výchovy a možnostmi zprostředkování uměleckého díla. Získávají znalosti základních didaktických kategorií (vzdělávací obsah, cíl, didaktická transformace obsahu, motivace, hodnocení, reflexe). Důraz je kladen na porozumění pojmům, schopnost jejich interpretace a způsobilost k jejich praktické aplikaci i reflexi využitých metod.

Témata seminářů:

- > Specifika dětského výtvarného projevu.
- > Metody, možnosti a formy výtvarné výchovy.
- > Vzdělávací obsah a učivo (očekávané výstupy RVP).
- > Problematika rozpracování učiva, didaktická transformace obsahu.
- > Cíle vyučování ve výtvarné výchově.
- > Výtvarný námět, výtvarný problém, výtvarná technika, práce s chybou.
- > Motivace výtvarné činnosti.
- > Hodnocení výtvarné činnosti.

Seminář je obsahově propojen s předměty zaměřenými na pedagogickou praxi. Získané poznatky studující uplatňují při reflexi praxe i při návrhu vlastní jednotky výtvarné výchovy, kterou připravují a konzultují jak v rámci tohoto semináře, tak předmětu *Přípravný seminář k pedagogické praxi* a následně realizují v rámci *Klinické pedagogické praxe – platí pro studující ve sdruženém studiu („dvouobor“)* ve variantě studijního plánu MAIOR a studující ve variantě MINOR, kteří si předmět KVV/7041 zapsali jako volitelný. Ostatní studující budou výuku realizovat po domluvě s vyučující mimo praxi.

Požadavky pro udělení zápočtu:

- > **aktivní práce v hodinách** (tolerovány jsou 2 absence)
- > plnění zadaných úkolů a **aktivní příprava na hodiny**
- > úspěšné **absolvování zápočtového testu** z témat diskutovaných v průběhu seminářů
- > průběžná **konzultace přípravy jednotky výtvarné výchovy** (viz dále) se zapojením uměleckého díla a její realizace formou vlastní či tandemové výuky
- > účast na závěrečné společné **kolokviální reflexi** realizované výuky
- > odevzdání **písemné přípravy a reflexe** realizované jednotky výtvarné výchovy (viz dále)

Literatura:

DYTRTOVÁ, Kateřina. *Umění a kultura – oblast RVP*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2006. ISBN 80-7044-761-3.

HAZUKOVÁ, Helena. *Příprava učitele na rozhodování ve výtvarné výchově I*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 1994.

HAZUKOVÁ, Helena. *Příprava učitele na rozhodování ve výtvarné výchově II*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 1995.

HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA. *Didaktika výtvarné výchovy I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. s. 52–64. ISBN 80-729-0237-7.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

LASOTOVÁ, Dáša a Radim BEJLOVEC. *Metodika výuky výtvarné výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe – náměty pro začínajícího učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-80-7368-892-9.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2021. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani.html>

ROESELOVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy V.: nejen pro základní umělecké školy*. Praha: Univerzita Karlova, 2001. s. 44–53. ISBN 80-7290-058-7.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

SLAVÍK, J. Jak na hodnocení 1. (seriál). *Artefiletika* [online]. 2012 [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: <http://artefiletika.kvk.zcu.cz/clanky/8-teorie-artefiletiky/120-jak-na-hodnoceni-1-serial>

SLAVÍK, J. Jak na hodnocení 2. (seriál). *Artefiletika* [online]. 2012 [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: <http://artefiletika.kvk.zcu.cz/clanky/8-teorie-artefiletiky/119-jak-na-hodnoceni-2-serial>

SLAVÍK, Jan. *Kapitoly z výtvarné výchovy II*. Praha: Pražské centrum vzdělávání pedagogických pracovníků, Katedra výtvarné výchovy pedagogické fakulty UK v Praze, 1994.

VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

STRUKTURA NÁVRHU A REFLEXE JEDNOTKY VÝTVARNÉ VÝCHOVY

V rámci semestru studující navrhuje, konzultuje a realizuje výtvarné zadání, jehož součástí je zprostředkování vybraného uměleckého díla, které interpretovali/y v rámci předmětu *Úvod do teorie výtvarné výchovy*. Ke splnění předmětu studující odevzdají:

1. Popis vyučovací jednotky obsahující:

Jméno studenta/studentky, studijní obor, ročník, název předmětu, jméno vyučující

Téma

Námět

Třída/věková skupina, pro kterou je jednotka určena

Výtvarná technika/žánr

Pomůcky, materiál a potřebné technické vybavení (co potřebují žáci a co učitel)

Cíle (při jejich formulaci vycházejte z prezentace ze semináře, snažte se vyvarovat uvedeným chybám) + ve které fázi výuky dochází k jejich naplnění

Výtvarný problém

Organizační formy

Výukové metody (při formulaci organizačních forem a výukových metod, můžete využít také poznatky z obecné didaktiky)

Kritéria a způsob hodnocení

Práce s chybou (jaká banální řešení vašeho výtvarného zadání lze očekávat a jak jim předcházíte?)

Očekávané výstupy z RVP, které žáci/žákyně zadáním naplňují + ve které fázi výuky dochází k jejich naplnění

Přípravu struktury vyučovací jednotky (+ časové rozvržení)

1. Úvod lekce, uvedení žáků/žákynů do problému, objasnění záměrů, opakování pojmů
2. **Motivace**
3. **Vnímání uměleckého díla** – výklad, objasnění pojmů, dialog apod. (součástí dokumentu je popis, jak je výklad/dialog naplánován, jaké konkrétní otázky chcete klást a jaké konkrétní informace plánujete zprostředkovávat, případně jaké další vizuály chcete žákům/žákyním prezentovat)
4. **Vlastní tvůrčí činnost** žáků/žákynů
5. **Hodnocení, reflexe** (součástí dokumentu je popis, jak bude reflexe vedena, jaké konkrétní otázky budou kladeny, jakým způsobem budou žákovské práce hodnoceny)

Strukturu jednotky není nutné přesně dodržet, můžete si ji upravit dle svých potřeb, přidat/rozšířit některé fáze nebo zvolit jiné pořadí. Součástí vaší jednotky však musí být fáze zahrnující dialog s žáky/žákyněmi nad uměleckým dílem, fáze motivace (může však být součástí jiné fáze, mělo by být ale jasné, kdy k ní dochází a co považujete ve vaší jednotce za motivaci), fáze vlastní tvorby žáků/žákynů, fáze hodnocení/reflexe. Pomůckou vám opět mohou být prezentace ze semináře.

2. Reflexi realizované vyučovací jednotky obsahující:

V rámci reflexe popište a zhodnoťte průběh vyučovací jednotky, zaměřte se na okamžiky, které Vás překvapily, zaujaly, které se vám zdály problematické nebo je naopak považujete za nejpodařenější?

V rámci reflexe zodpovězte tyto otázky:

- > Jak hodnotíte vlastní přípravu na výuku? Přišla vám dostatečná? Pokud ne, proč? Co byste změnili?
- > Podařilo se ve výuce naplnit stanovené výukové cíle? Které ano a které ne (zhodnoťte jednotlivě u každého ze stanovených cílů)? Formulovali byste po zkušenosti z výuky některé jinak (případně jak a proč)?
- > Jak hodnotíte aktivitu žáků/žákynů v rámci hodiny?
- > Jak hodnotíte účinnost motivace? Byla zvolena vhodně? Zvolili byste jiný způsob motivace, pokud byste výuku realizovali znovu? Proč ano/ne, případně jaký?
- > Jak hodnotíte dialog vedení nad dílem a odpovědi žáků/žákynů? Pokud byste výuku realizovali znovu, změnili byste něco v rámci dialogu? Proč ano/ne, případně co?
- > Jak hodnotíte výtvarné práce žáků/žákynů? Splnila jejich tvorba vaše očekávání? Vyberte práce, které hodnotíte jako (výběr podpořte fotodokumentací a zdůvodněte):
 - > nejzdařilejší
 - > průměrné
 - > odbyté
 - > neočekávané (např. originální práce, které ale nesplnily zadání)
 - > ukázky „práce s chybou“
- > Pokud byste realizovali výuku znovu, změnili byste něco na vašem výtvarném zadání? Proč ano/ne? Jak byste případně zadání upravili?
- > Bylo výtvarné zadání vhodně zvoleno pro danou skupinu žáků? Pokud ne, jak byste jej upravili?
- > Jak hodnotíte vlastní pedagogické kompetence (např. komunikační schopnosti, schopnost improvizovat, přístup k žákům apod.)? Co považujete za své nejsilnější, a naopak nejslabší stránky? V čem byste se chtěli zlepšit? (V případě tandemové výuky odpovězte na tuto otázku každý sám za sebe.)

3. Fotodokumentaci žákovských prací (samostatné soubory jpg/tiff/...)

CITUJTE ZDROJE!

Ke všem použitým zdrojům (informace, obrazové přílohy) jsou náležitě uvedeny citace dle citační normy ČSN ISO 690 (Doporučený web: www.citace.com).

Jak citovat reprodukce uměleckého díla:

V případě, že se jedná o Vaši vlastní fotografii, pořízenou na výstavě - příklad:

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem* [olej na plátně]. Kutná Hora: Galerie Středočeského kraje. Stálá expozice *Stavy mysli / Za obrazem*.

V případě, že se jedná o reprodukci z knihy/katalogu/webu - příklady:

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem* [olej na plátně, 1938]. In: *Stavy mysli / Za obrazem: Stálá expozice GASK - Galerie Středočeského kraje*. Kutná Hora: GASK - Galerie Středočeského kraje, 2014, s. 81. ISBN 978-80-7056-185-0.

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem* [olej na plátně, 1938]. In: *Sbírky online. GASK* [online]. Kutná Hora [cit. 2020-10-04]. Dostupné z: <http://sbirky.gask.cz/apps/#search>